

UCHWAŁA NR VII/24/15/2026
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

z dnia 16 marca 2026 r.

**w sprawie przyjęcia oświadczenia dotyczącego uczczenia pamięci Józefy Kantor
w 130. rocznicę jej urodzin**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2025 roku, poz. 581 z późn. zm.) w związku z § 18 a ust. 2 pkt 4 Statutu Województwa Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2017 roku, poz. 6351 z późn. zm.)

Sejmik Województwa Śląskiego
uchwała:

§ 1. Przyjmuje się oświadczenie dotyczące uczczenia pamięci Józefy Kantor w 130. rocznicę jej urodzin, stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Śląskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Sejmiku
Województwa Śląskiego

Jacek Jarco

Oświadczenie dotyczące uczczenia pamięci Józefy Kantor w 130. rocznicę jej urodzin

Sejmik Województwa Śląskiego pragnie uczcić pamięć Józefy Kantor – nauczycielki, harcmistrzyni i działaczki społecznej, więźniarki niemieckiego obozu koncentracyjnego dla kobiet w Ravensbrück, która w jego nieludzkich warunkach była inicjatorką powstania harcerskiej drużyny „Mury”.

Józefa Kantor urodziła się 5 marca 1896 roku w Tarnowie w rodzinie Franciszka i Antoniny z Jaworskich. Rodzice wychowywali ją w duchu patriotycznym, ucząc miłości do ojczyzny, dołożyli także wszelkich starań, aby wszystkie dzieci – zarówno synowie, jak i córki – zdobyły wykształcenie. W 1917 roku Józefa Kantor zdała maturę w Seminarium Nauczycielskim i podjęła pracę jako nauczycielka w szkołach w okolicach Tarnowa. Kilka lat później los zaprowadził ją na Śląsk. W 1922 roku, gdy w nowo powstałym województwie śląskim brakowało nauczycieli potrafiących uczyć w języku polskim, władze zwróciły się z apelem do pedagogów z całego kraju. Wśród tych, którzy odpowiedzieli na to wezwanie, była dwudziestoczteroletnia Józefa Kantorówna.

Po przyjeździe na Śląsk w 1922 roku trafiła do Rożdzenia – gminy wiejskiej sąsiadującej z Szopienicami (obecnie Szopienice wraz z Rożdzeniem stanowią część Katowic) – gdzie objęła posadę nauczycielki w szkole powszechnej.

Poza pracą zawodową Józefa angażowała się również w działalność społeczną. Założyła amatorski teatr i chór, działała w Towarzystwie Polek, a z jej inicjatywy powstało Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w Szopienicach. Z czasem jednak szczególne miejsce w jej życiu zajęło harcerstwo. Po odbyciu szkolenia instruktorskiego w 1932 roku zaangażowała się w nie bez reszty i pozostała mu wierna do końca życia.

Wybuch II wojny światowej przerwał spokojną pracę nauczycielki. Józefa Kantor włączyła się w działalność konspiracyjną. W październiku 1940 roku została aresztowana przez gestapo i wywieziona do niemieckiego obozu koncentracyjnego dla kobiet w Ravensbrück. Tam, w skrajnie trudnych warunkach, wraz z innymi więźniarkami założyła harcerską drużynę „Mury”. Nazwa drużyny symbolizowała mur, którym więźniarki chciały odgrodzić się od rozpacz i cierpienia. Pomagały sobie nawzajem, dzieliły się tym, co miały, i podtrzymywały wiarę, że nawet w najstraszniejszych warunkach człowiek może pozostać wierny swoim wartościom. Był to akt niezwyklej odwagi – w obozie za podobną działalność groziły tortury, a nawet śmierć.

Po wyzwoleniu obozu Józefa Kantor wróciła do ukochanych Szopienic i natychmiast podjęła pracę w swojej dawnej szkole. Ponownie zaangażowała się także w działalność harcerską. Nigdy nie założyła własnej rodziny – całe życie poświęciła wychowaniu dzieci i młodzieży. Pozostała wierna swojej szkole i uczniom z biednej robotniczej dzielnicy Szopienice. Żyła bardzo skromnie, a niewielką nauczycielską pensję często dzieliła z bardziej potrzebującymi.

Była osobą głębokiej wiary i nigdy jej nie ukrywała, nawet w czasach, gdy otwarte przyznawanie się do religii nie było dobrze widziane. W uznaniu jej postawy w 1979 roku papież Jan Paweł II odznaczył ją medalem *Pro Ecclesia et Pontifice* – jednym z najwyższych wyróżnień przyznawanych świeckim za zasługi dla Kościoła.

Zmarła 25 września 1990 roku. Zgodnie ze swoim życzeniem została pochowana na cmentarzu w Szopienicach. Jak mówiła bliskim: „Na tej ziemi pracowałam, tej ziemi służyłam i w niej pragnę spocząć”.

Mieszkańcy Szopienic do dziś pamiętają o swojej nauczycielce i harcerce. Jej imię nosi jedna z ulic dzielnicy oraz Szkoła Podstawowa nr 42. W 1995 roku w kościele św. Jadwigi Śląskiej odsłonięto tablicę upamiętniającą jej życie i działalność. Byłe współwięźniarki z drużyny „Mury” zwróciły się także do władz kościelnych z prośbą o rozpoczęcie starań o uznanie jej za błogosławioną.